

Ministerstwo Zdrowia
Departament Dialogu Społecznego

Warszawa, 13.04.2018

DSP.0213.54.2018.BJ

Pan

W odpowiedzi na petycję w sprawie zasad wykonywania zawodu lekarza w zakresie współpracy z firmami farmaceutycznymi, Departament Dialogu Społecznego prosi o przyjęcie poniższych informacji.

Na wstępie należy podkreślić, że na mocy art. 24 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 160) przebieg procesu udzielania świadczeń zdrowotnych, z zapewnieniem właściwej dostępności i jakości tych świadczeń w jednostkach lub komórkach organizacyjnych zakładu leczniczego, ustala w regulaminie organizacyjnym, kierownik podmiotu leczniczego, pełniący jednocześnie funkcję pracodawcy wobec zatrudnionych w podmiocie pracowników. Kolejnym aktem o charakterze prawno - organizacyjnym obowiązującym u konkretnego pracodawcy jest regulamin pracy. Zgodnie z treścią art. 104 Kodeksu pracy regulamin pracy określa organizację i porządek w procesie pracy oraz związane z tym prawa i obowiązki pracodawcy i pracowników.

W związku z powyższym jedynie kierownik podmiotu leczniczego, który jest odpowiedzialny za zarządzanie podmiotem, którym kieruje ma wpływ na sposób i warunki udzielania świadczeń zdrowotnych w granicach określonych przepisami prawa.

Kwestie ewentualnych spotkań z osobami uprawnionymi do wystawiania recept regulują przepisy rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 21 listopada 2008 r. w sprawie reklamy

produktów leczniczych (Dz. U. Nr 210, poz. 1327). Zgodnie z treścią § 13 odwiedzanie osób uprawnionych do wystawiania recept będących świadczeniodawcą lub zatrudnionych u świadczeniodawcy, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1938), w miejscu udzielania świadczeń zdrowotnych, w celu reklamy produktu leczniczego kierowanej do osób uprawnionych do wystawiania recept nie może utrudniać prowadzenia przez nich działalności i odbywa się po uprzednim uzgodnieniu terminu spotkania. Spotkanie może odbywać się poza godzinami pracy osób uprawnionych do wystawiania recept. Natomiast zgodę na spotkanie uzyskuje przedstawiciel medyczny lub handlowy od kierownika podmiotu leczniczego lub od kierownika państwowej jednostki budżetowej, o której mowa w art. 5 pkt 41 lit. c ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, a w przypadku grupowej praktyki lekarskiej lub indywidualnej praktyki lekarskiej od osoby wykonującej zawód medyczny w ramach tej praktyki.

Ponadto art. 54 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1844) przewiduje odpowiedzialność karną za przyjęcie korzyści majątkowej lub osobistej albo jej obietnicy w zamian za wystawienie recepty lub zlecenia lub powstrzymanie się od ich wystawienia – w przypadku recept obejmujących produkty podlegające refundacji.

Zasady i warunki wykonywania zawodu lekarza określają przepisy ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry (Dz. U. z 2017 r. poz. 125 z późn. zm.). W świetle art. 4 tejże ustawy na lekarzu ciąży obowiązek wykonywania zawodu zgodnie ze wskazaniami aktualnej wiedzy medycznej, dostępnymi mu metodami i środkami zapobiegania, rozpoznawania i leczenia chorób. Ponadto przepis ten wymaga, aby lekarz postępował zgodnie z zasadami etyki zawodowej. Zbiór tych zasad tworzy przyrzeczenie lekarskie oraz normy Kodeksu Etyki Lekarskiej.

Lekarz ma obowiązek postępować zgodnie z zasadą sformułowaną w art. 2 KEL, stanowiącą, że najwyższym nakazem etycznym lekarza jest dobro chorego. Mechanizmy rynkowe, naciski społeczne i wymagania administracyjne nie zwalniają lekarza z przestrzegania tej zasady. Kodeks Etyki Lekarskiej reguluje również kwestie dotyczące związków lekarzy z przemysłem. Art. 51a KEL stanowi, że lekarz nie powinien przyjmować korzyści od przedstawicieli przemysłu medycznego, jeżeli może to ograniczyć obiektywizm jego opinii zawodowych lub podważyć zaufanie do zawodu lekarza. Lekarzowi mającemu związki finansowe z przemysłem medycznym nie wolno

w żaden sposób odstąpić od podejmowania w pełni obiektywnych decyzji klinicznych lub działania w najlepszym interesie pacjentów i osób biorących udział w badaniach. Zbiór zasad etycznych ujętych w ramach Kodeksu nie wyczerpuje wszystkich istniejących norm w tym zakresie. W wypadkach w nim nieprzewidzianych należy kierować się zasadami wyrażonymi w uchwałach władz samorządu lekarskiego, w orzecznictwie sądów lekarskich oraz dobrymi obyczajami przyjętymi przez środowisko lekarskie (art. 76 Kodeksu Etyki Lekarskiej).

Nie ulega wątpliwości, że każdy pracownik niezależnie od wykonywanego zawodu ma obowiązek wykonywać pracę sumiennie i starannie oraz stosować się do poleceń przełożonych, które dotyczą pracy. W sytuacji gdy w ocenie pacjenta lekarz naruszył obowiązki pracownicze, może on wystąpić ze skargą do kierownika podmiotu leczniczego, w którym lekarz jest zatrudniony. Naruszenie obowiązków pracowniczych, w zależności od okoliczności może zostać uznane za przyczynę uzasadniającą zastosowanie przewidzianej w Kodeksie pracy odpowiedzialności porządkowej za naruszenie obowiązków pracowniczych. Podjęcie decyzji o wypowiedzeniu umowy o pracę lub o rozwiązaniu umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika, leży w wyłącznej gestii pracodawcy.

Natomiast sprawowanie pieczy nad należyтым i sumiennym wykonywaniem zawodu lekarza, jak również ustanawianie zasad etyki lekarskiej oraz dbanie o ich przestrzeganie należy do zadań samorządu zawodowego lekarzy i lekarzy dentystów (art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 2 grudnia 2009 r. o izbach lekarskich /Dz. U. z 2018 r. poz. 168/).

W sytuacji gdy właściwe organy samorządu pozyskają informację o możliwych uchybieniach w sposobie wykonywania zawodu przez lekarza, mają obowiązek wszcząć przewidzianą prawem procedurę kontrolną w wyniku której samorząd może ograniczyć, zawiesić lub odebrać lekarzowi prawo wykonywania zawodu. Pamiętać jednak należy, że samorząd zawodowy lekarzy i lekarzy dentystów jest niezależny w wykonywaniu swoich zadań i podlega tylko przepisom prawa (art. 2 ust. 3 ustawy o izbach lekarskich). Przepis ten wyklucza więc możliwość wkraczania innych organów spoza korporacji w realizację ustawowych uprawnień samorządu.

Wobec powyższego należy stwierdzić, że w obecnie obowiązującym porządku prawnym istnieją mechanizmy pozwalające na zapobieganie czynnościom zmierzającym do naruszenia etyki zawodowej lekarza i tym samym podważania zaufania do tego zawodu. Podmiotami uprawnionymi do wdrażania działań w przedmiotowym zakresie jest

kierownik podmiotu leczniczego, w którym zatrudniony jest lekarz oraz właściwy organ samorządu zawodowego lekarzy i lekarzy dentyków, którego lekarz jest członkiem.

Jednocześnie Departament prosi o poinformowanie o treści przedmiotowego pisma pozostałe osoby, które wniosły przedmiotową petycję.

J. Paweł

DYREKTOR
Departamentu Dialogu Społecznego
Jakub Bydlon